

SØE-LIEUTENANT-SELKABET.

Overgaden o. Vandet 60, K.-
1 Bilag. 5/3-48.

Cirkulationssag Nr. 4/1947/48
Løbe Nr. 135.

Til

Marinestation Sønderborg.

Hoslagt følger 1 Eksemplar af Foredrag afholdt i Søe-Lieutenant-Selskabet den 10/2 1948:

Kaptajnløjtnant M. Bredsdorff:

"Nogle Betragtninger vedrørende Søværnets nuværende og fremtidige Stilling" til Cirkulation blandt de ved Institutionen (i Skibet) udkommanderede Søofficerer, der er Medlemmer af Selskabet.

I Henhold til et Forslag, fremsat paa Mødet den 10/2, om at lade Foredraget mangfoldiggøre og udsende til alle Medlemmer af Selskabet, er Foredraget D.D. udsendt som følger:

Marineministeriet,
Kystflaaden,
Søminevæsenet,
Søartilleriet,
Gymnastikinspektionen,
Flaadestationen og Søværnets Kaserne,
Jydske Marinekommando,
X Nordjydske Marinedistrikt,
X Marinestation Sønderborg,
Vestsjællandske Marinedistrikt,
X 1' Ministrygerflotille,
X 2' " " "
X Søofficersskolen,
Kvartermesterskolen,
X Fregatten "Holger Danske",
X Torpedobaaden "Willemoes",
Torpedobaaden "Huitfeldt",
Korvetten "Thetis",
Undervandsbaadsgruppen,
Kystdefensionen,
X Søkortarkivet, Søtransportvæsenet og Kystudkigsvæsenet.
s. s. s.

Bestyrelsen anmoder om at Cirkulationen fremskyndes samt at Sagen efter endt Cirkulation tilbagesendes til Søe-Lieutenant-Selskabet.

Det kan oplyses, at de resterende Møder i dette Forsamlingsaar - nemlig den 16., 23. og 30. Marts - er reserveret for forskellige Foredrag, saaledes at der ikke er Mulighed for, indenfor det normale Forsamlingsaars Møderække, at behandle Sagen yderligere.

H. Hansen

Tilbageendes efter at være læst af Medlemmerne af Selskabet.

Sønderborg, den 8/3-48.

Peder Pedersen

Det, jeg har tænkt mig at sige i Aften, kan ikke betegnes som et Foredrag af oplysende Art

1. Det - jeg har tænkt mig at sige i Aften - kan ikke betegnes som et Foredrag af oplysende Art. Titlen ~~erixogxfor~~ dækker i og for sig heller ikke Indholdet, idet jeg ikke saa meget vil tale om Søværnets Stilling I Dag - som vi jo alle kender - som om de Omstændigheder og Forhold, der betinger denne Stilling, og som Fremtiden altsaa ogsaa afhænger af.

disse Ting

Jeg tror det er meget vigtigt at faa Rede paa for derved lettere at komme ud over de Vanskeligheder, Marinen kæmper med i ~~et~~ Øjeblikket. Jeg kan selvfølgelig kun fremsætte mine egne Synspunkter, men det er mit Haab, at andre bagefter vil udtale sig, saaledes at man maaske kan faa et Fingerpeg, om hvad der skal gøres for at bedre paa Forholdene.

Nogle Betragtninger vedrørende

Søværnets nuværende og fremtidige Stilling.

Det, jeg har tænkt mig at sige i Aftem, kan ikke betegnes som et Foredrag af oplysende Art. Titlen dækker i og for sig heller ikke Indholdet, idet jeg ikke saa meget vil tale om Søværnets Stilling i Dag, som vi jo alle kender, som om de Omstændigheder og Forhold, der betinger denne Stilling, og som Fremtiden altsaa ogsaa afhænger af.

Jeg tror det er meget vigtigt at faa Rede paa disse Ting for der-ved lettere at komme ud over de Vanskeligheder, Marinen kæmper med i Øjeblikket. Jeg kan selvfølgelig kun fremsætte mine egne Synspunkter, men det er mit Haab, at andre bagefter vil udtale sig, saaledes at man maaske kan faa et Fingerpeg om, hvad der skal gøres for at bedre paa Forholdene.

Da Tyskerne i Foraaret 1945 kapitulerede, og Besættelsen og Kri-
gen dermed var til Ende for vort Lands Vedkommende, stod man herhjem-
me over for en Række Problemer, hvis rigtige Løsning var af den stør-
ste Betydning for Fremtiden.

Vanskelighederne var mange og store, men de fleste haabede dog paa, at der vilde blive kastet Lys og Klarhed over de mange dunkle og modstridende Forhold, saa at man fik en sund og solid Basis til at bygge Fremtiden op paa.

Blandt de Problemer, der gerne skulde løses, var ogsaa Forsvars-
spørgsmaalet. Det kan selvfølgelig til enhver Tid diskuteres, hvor megen Vægt og Betydning, der skal tillægges dette ene Spørgsmaal i For-
hold til de mange andre. Dog kommer man ikke uden om, at netop i en Brydningstid, der er opstaaet som Følge af en Krig, trænger dette Pro-
blem sig automatisk i Forgrunden.

For os Officerer spiller Landets Forsvar naturligvis en særlig stor Rolle, og jeg tror, at en rigtig Løsning af dette Spørgsmaal - og en enig og positiv Indstilling hertil i Folket, vil have en overordentlig stor Betydning for hele vort Samfund.

Den politiske Strid, der over et halvt Aarhundrede har staaet om Forsvaret, og den Mistæksomhed, der i Dag kendetegner vort politiske Liv, virker selvfølgelig ikke fremmende paa Ørningen af Forsvarets Anliggender. Der er vel ingen i dette Land, der drømmer om, at det skulde være Militærets Opgave at skabe Ro og Orden i de politiske For-
hold, men holder vi os indenfor vort eget Felt og bidrager vi til at skabe Forstaaelse og Enighed om Forsvaret paa den rigtige Basis, er vi samtidig medvirkende til det første Skridt i Retning af Forstaaelse og Enighed i al Almindelighed.

Uanset hvor vigtigt det er, at vort Arbejde foregaar efter de bedste Mønstre, og at hele vor Organisation er saa god og effektiv som mulig, er der en Ting der i Dag er endnu vigtigere, nemlig at komme til Klarhed over, om vi overhovedet skal have et Forsvar, og hvad det skal bruges til.

Det kan vel ikke være forkert at sige, at de fleste Søofficerer ser paa Fremtiden uden synderlig Optimisme - ikke saa helt faa har i Løbet af de sidste Par Aar anmodet om deres Afsked eller ytret Ønske derom, fordi de har mistet Troen paa, at det hele skal blive til noget. Blandt Søværnets øvrige faste Personel er der Tale om direkte Utilfredshed. Denne Utilfredshed er for en stor Del ikke de fleste Tilfælde konjunkturbestemt, og jeg tror ikke, at man skal lægge overdreven megen Vægt derpaa. Anderledes med den Pessimisme og Modløshed, der hersker blandt dem, der virkelig vil noget. Da dette Forhold ikke skyldes manglende Tillid til de Bestræbelser, der gøres fra Søværnets øverste Myndigheds Side, maa Forklaringen ligge i, at der virkelig er Tale om, at den nødvendige Tro mangler og i dette - at den enkelte føler, at han er ganske ude af Kontakt med og ingen Indflydelse har paa det, der betinger Udviklingen.

Det maa afgjort være forkert, om en Søofficer paa grund af manglende Tro paa Fremtiden søger sin Afsked - forlader den synkende Skude - hvis han ikke forinden selv har gjort noget for at holde den flydende.

Men helt bortset fra hvad den enkelte mener og tror med Hensyn til Fremtiden, saa er Forsvarets Stilling i Dag saa svag - og Spørgsmaalet saa alvorligt, at Varnenes Officerer i langt højere Grad og mere direkte, end Tilfældet tidligere har været, maa arbejde og virke for selve Forsvarstanken. Dette Arbejde maa gøres uden for den egentlige Tjenestes Rammer, og vi maa alle være med.

For at kunne virke udadtil er det selvfølgelig en Forudsætning, at der hersker absolut Enighed indadtil - i Overensstemmelse med den Opfattelse, Søværnskommandoen gaar ind for.

Det første Skridt i denne Retning vil derfor være naaet, naar man efter en indgaaende Drøftelse klart fik præciseret, hvad vi Søofficerer selv mener om Forsvarets Problemer, og hvordan vi mener, at Sagen bør løses.

Vi ved alle, hvad der er sket og naaet i Tiden fra Krigens Ophør og til nu. Hvad Fremtiden ellers vil bringe, afhænger af den kommende Forsvarsordning, og hvad denne Ordning kommer til at gaa ud paa, er der vist kun faa af Varnenes Officerer, der har nogen konkret Viden om.

Jeg vil gerne allerede paa dette Sted udtale, at jeg betragter det som en absolut Kendsgerning, at uanset hvor gunstig den nye Forsvarsordning kommer til at se ud, vil det overhovedet ikke ændre eller forbedre Forsvarets Muligheder i en Nøds- eller Krigssituation - med mindre der sker en fuldstændig Ændring af Forsvarets

Stilling paa en ganske anderledes bred Basis, end en Forsvarsordning kan skabe.

Et Forsvars Effektivitet afhænger ikke udelukkende af Størrelsen og Mængden af Materiel og Personel. En væsentlig Faktor er - som Engländerne siger - "the man behind the gun", og jeg tror, at denne Faktor spiller en ganske overordentlig stor Rolle for et dansk Forsvar - saaledes at forstaa, at det ikke blot er den enkelte Soldats professionelle og moralske Standart, det kommer an paa - men hele hans Stilling og Placering i Folket. "The man behind the gun" er hele det danske Folk med dets Vilje til at kæmpe - og blive ved med at kæmpe.

Selv en gunstig og - skal vi sige - generøs - Forsvarsordning løser ikke Problemet til Bunds. Tilbage bliver der den ingenlunde ringe Opgave at faa Folket til - spirituelt - at leve op til de Ofre, der materielt vil blive bragt.

Bliver Forsvarsordningen en Skuffelse - hvad den meget let kan blive -, vil det intet gavne, om denne Skuffelse bagefter giver sig Udtryk i Kritik af og Utilfredshed med Regeringens een Gang truffne Bestemmelse. Vil man gøre sin Indflydelse gældende, maa det ske, inden Ordningen er gennemført.

Med Hensyn til Søværnets Fremtid saa ser vi Søofficerer selvfølgelig gerne, at der blev mange Skibe at sejle med og rigeligt med Personel til at bemane dem, men i første Indsættelse tænker jeg ikke saa meget paa den praktiske Udformning som paa den Opfattelse af selve Forsvarsproblemet, som maa danne Grundlaget for mere konkrete Ting.

Det er karakteristisk for Militæret, at det arbejder paa lang Sigt, og først den Dag hele Apparatet for Alvor har været i Brug, kan der skønnes om, hvorvidt Resultatet heraf har været Anstrengelserne og Ofrene værd. Betragter man saaledes Sagen paa lang Sigt, gælder det - for det militære som for ethvert andet Arbejde, at uanset hvor dygtig og samvittighedsfuldt, det har været udført, vil det have været nytteløst og forgæves, saafremt det i en given Situation ikke kommer til Anvendelse og Udfoldelse efter sit Formaal. Med andre Ord - hvis dansk Militærvæsen ikke udvikles med Henblik paa Anvendelse i en eventuel Krigssituation, har det ingen Værdi, og vi kan lige saa godt være det foruden.

Nu er det jo ikke Militæret, men Regeringen, der til sin Tid skal træffe Bestemmelse om, hvorvidt der skal kæmpes eller ikke, og Militæret kan ikke med nogensomhelst Ret kræve eller forvente, at Regeringen paa nogen Maade skal give en Slags Garanti for, at Landets væbnede Styrker virkelig vil blive sat ind. Men man maa have Lov til at forvente og kræve af Regeringen, at der staaer Alvor og Realitet bag Militærets Arbejde, og at ihvertfald Hensigten med Værnene er, at de skal bruges til Forsvar af Landet. Er dette ikke Tilfældet, og opfyldes dette Krav ikke, vil Folket aldrig kunne komme til at vise Militæret den Interesse og Forstaaelse, som er nødvendig.

Med en Regering, der ikke kan bestemme sig til en afgørende Beslutning i den ene eller anden Retning, foreligger der den Mulighed, at Forsvaret - i Tilfælde af Angreb udefra - vil blive sat ind - blot for en kortvarig Demonstration, inden man nedlægger Vaabnene og kapitulerer. Tanken om en militær Indsats af denne Art er vel næppe egnet til at vække større Begejstring blandt Værnenes Officerer, saa man maa haabe, at den nye Forsvarsordning ikke bliver lavet med Henblik paa den Slags Krigsoperationer.

Endelig kan det ogsaa tænkes, at de faktiske militære Forhold er saaledes, at der overhovedet ingen Mulighed er for at forsvare dette Land, og at de dansk Militær ingen Chance har for at gøre sig gældende. Skulde dette være Tilfældet, maa Militæret være de første til at indse dette og tage Konsekvenserne deraf.

Lige saa vigtigt det er, at Regeringen og Samfundet ikke gaar paa Akkord i Forsvarsspørgsmaalet, lige saa vigtigt er det selvfølgelig ogsaa, at Militæret selv heller ikke gør det.

Kan dette Land ikke løse konkrete militære Opgaver, skal det heller ikke have noget Militær.

Saaframt man hverken kan eller vil forsvare sin Selvstændighed, vil en fremmed Magts Besættelse af Landet kun komme til at virke bitre og mere ydmygende, og Situationen vil blive vanskeligere for Folket, saaframt man har forsøgt at bluffe eller holde Liv i en Illusion, der intet har med Virkeligheden at gøre.

Det har før været diskuteret, om hvorvidt man skulde have en Marine eller blot et Søpoliti. Jeg vil mene, at det vil være langt sundere at gaa ind for det sidste end have en Marine, der ingen krigsmæssig Betydning har.

Et saadant Skridt behøver ikke at medføre, at vi alle skal tage vor Afsked og komme til at staa uden Arbejde. Mange af de Opgaver, vi i Dag beskæftiger os med, vil stadig kræve Skibe og Mandskab, og jeg kan ikke se andet, end at der saa nogenlunde skulde være Arbejde nok til at beskæftige det Personel, der i Øjeblikket er ansat i Marinen.

Den afgørende Forskel vil komme til at ligge i, at et Søpoliti ikke vil have nogen krigsmæssige Opgaver, og at det overhovedet ingen Relation vil have til den gamle Orlogsmarine. Personellet vil ikke længere være militært, og ved Valget af Navne til Skibe og Fartøjer maa man lade de gamle Søhelte hvile i Fred.

Alt dette er heldigvis ikke aktuelt i Øjeblikket, og det har kun været nævnt for at understrege, hvor usundt og farligt, det vil være, om man opbygger en Marine, der i Praksis kun kan løse et Søpolitisk Opgaver, og som man saa alligevel lader gaa under Betegnelsen Krigsmarine og tillægger militær Betydning.

Imidlertid kan der i Dag ikke herske nogen Tvivl om, at Søværnets Ledelse fuldt og helt arbejder paa at faa skabt en Orlogsflaade, der virkelig kan faa Betydning for Landets Forsvar, men jeg er ikke meget optimistisk med Hensyn til den Indflydelse, Søværnskommandoen vil kunne gøre gældende overfor Forsvarskommissionen og Regeringen, naar den endelige Beslutning skal tages.

Derfor vil jeg tro, at Søværnskommandoen i den foreliggende Situation godt kunde faa Brug for at have bag sig - ikke blot et loyalt Korps, men et Korps, der var samlet om en bestemt Ide og Opfattelse.

Det er et uvurderligt Gode, at der i Spidsen for Søværnet staar en Mand, der nyder Tillid og Anerkendelse i vide Kredse, og hvis Meninger og Ord, der lyttes til, men vi har før set, at en stærk Personlighed intet kunde udrette i det afgørende Øjeblik og kun opnaaede at blive erstattet af en ringere Mand. Vi har ogsaa set, at Søofficerskorpset uden at kunne gøre noget derved maatte affinde sig med en Forsvarsordning, der reducerede Forsvaret til Nul og Nix.

Denne Gang staar vi ganske vist ikke overfor en ny -32 Ordning, men til Gengæld er Situationen nu baade alvorligere og mere krævende.

I Forsvarsordningen af 1932 var der ingen skjulte Faligruber. Den gik - om jeg saa maa sige - ærligt og redeligt ud paa at ødelægge de sidste Rester af Forsvaret.

Den Forsvarsordning, vi nu venter paa, har et ganske anderledes og mere positivt Maal. Saa vidt man kan forstaa, har den siddende Forsvarskommission til Opgave at sørge for en positiv og reel Løsning af Forsvarsspørgsmaalet og fastlægge Rammerne for Landets Militær i Overensstemmelse med de Opgaver, der skal løses under Hensyntagen til Landets økonomiske og militære Formaaen.

Man maa derfor gaa ud fra, at denne Forsvarsordning vil faa afgørende Betydning for Forsvarets videre Skæbne langt ud i Fremtiden.

Faar vi ikke nu den rigtige Ordning--ihvertfald i Princippet - gaar man endnu engang paa Akkord i dette Spørgsmaal - vil Muligheden for nogensinde at faa et ordentligt Forsvar være alvorligt forringet.

Uden Hensyn til hvor stor eller ringe Indflydelse det vil faa paa det endelige Resultat, vil jeg mene, at Varnenes Officerer paa alle Maader maa forsøge at paavirke Udviklingen i den rigtige Retning.

En Ting kan man ihvertfald gøre. Man kan lade Offentligheden og Regeringen vide, at uanset at alle Landets Anliggender skal afgøres af Rigsdagen, saa er denne Sag nu saa tilspidset, at man ikke vil lege med mere, medmindre det bliver paa en fornuftig Basis.

Dette skal naturligvis ikke gøres paa en saadan Maade, at det tager sig ud som et Stormløb mod Regeringen eller skaber en Kløft mellem Militæret og den øvrige Befolkning. Det maa heller ikke virke som et Krav fra Varnene overfor Regeringen, naar det, man ønsker, er lige det modsatte - nemlig at Regeringen skal stille bestemte Krav og Fordringer til Militæret.

For at der ikke skal være nogen Tvivl om Hensigten, kan man begynde med at understrege, at man selvfølgelig er parat til at udføre enhver Ordre og Opgave, som Regeringen ønsker udført, og at man kun er interesseret i at faa Spørgsmaalet løst til alles Tilfredshed.

Dernæst kan man gaa over til at oplyse, at man er af den Opfattelse, at Landets Forsvar og Militærets Bestaaen afhænger af Folket og Regeringens Ønsker og Vilje i saa Henseende, og at man betragter det som værende i Strid med de demokratiske Principper, om man

bibeholder et Militærvæsen, hvis Formaal og Aand ikke harmonerer med det danske Folks Ønsker.

Endvidere, at man saafrent Folket intet Forsvar ønsker - ubetinget er villig til at arbejde i og for et Sø- og Grænsepoliti.

At man under Forudsætning af, at der er overvejende Stemning for et virkeligt Forsvar, nøje præciserer, hvad et saadant nødvendigvis maa omfatte - og koste.

Og endelig - at man ikke har i Sinde at gaa med til et Kompromis om dette Spørgsmaal, og at man under ingen Omstændigheder vil arbejde for eller lægge Navn til et Militær, der ingen reel Betydning har.

I alt for mange Aar har det danske Militær staaet rent ud med Hatten i Haanden og affundet sig med de Kaar, der blev budt det, og Offentligheden har derigennem faaet en ganske forkert Opfattelse af Officerernes Indstilling til selve Sagen. Det vil uden Tvivl være sundt og gavnligt, om Offentligheden fik at vide, at vi er gaaet Officersvejen, fordi vi mente, at Landet havde Brug for et Forsvar, og fordi vi troede, at den øvrige Befolkning engang med Tiden ogsaa vilde faa Øjnene op for det, men at vi nu ikke er saa stærke i Troen længer og gerne vil have klar Besked.

Jeg er ganske klar over, at der kan indvendes meget mod den Fremgangsmaade, der her er skitseret. Den er maaske lovlig drastisk, og mange vil maaske trække paa Smilebaandet. Men er Tanken i sig selv latterlig eller uigennemførlig, er jeg alvorligt bange for at det samme er Tilfældet med Muligheden for at faa skabt et effektivt Forsvar.

Man kan selvfølgelig indvende, at Søværnskommandoen ikke har ytret noget Ønske om, at Søofficerskorpset som saadant skulde rykke i Felten; men det er ogsaa ganske utænkeligt, at Søværnskommandoen skulde fremkomme med en Opfordring i den Retning. Hvad Værnens Officerer kan udrette i denne Henseende, maa være Tjenesten ganske uvedkommende, og en Opfordring hertil maa komme paa privat Initiativ. Vi har for ganske nylig set et Eksempel paa, hvilke uheldige Følger, det kan have, naar en Mand i en ledende Stilling i Utide agiterer for sine private Meninger. Lige saa lidt som vi skal forvente, at Søværnets øverste Myndighed skal tage Initiativet her - lige saa lidt skal vi lade os afskrække, hvis det ikke sker.

Andre vil maaske pege paa de uheldige Følger, det kan have, om Militæret direkte blander sig i politiske Anliggender, og at det netop er Militærets fornemste Opgave at være 100 % loyal. Dette er selvfølgelig rigtigt nok, men engang imellem maa Militæret have Lov til at opføre sig som almindelige Mennesker. Tænker man sig, at Staten byggede et Hospital og ansatte rigeligt med Læger og Sygeplejersker, men nægtede at forsyne det med Instrumenter og Medicin, saa vilde man dog finde det ganske i sin Orden, om Lægerne efter loyalt at have ventet forgæves i en halv Snes Aar, kom og gjorde Vrøvl, og hvis det ikke hjalp, om de da henvendte sig til Offentligheden og sagde, at paa det Hospital skulde man ikke lade sig indlægge, hvis man fejlede noget alvorligt.

Men lad os nu antage, at Værnenes Officerer - selvfølgelig med den ansvarlige Ledelses stiltiende Billigelse - beslutter sig til - under en eller anden Form - at forsøge at paavirke Offentligheden til Fordel for Forsvaret, saa vil et saadant Foretagende naturligvis byde paa store Vanskeligheder. Under alle Omstændigheder vil man før eller senere komme ud i strid Modvind, og giver man sig i Kast med Opgaven uden i Forvejen grundigt at have garderet sig selv, er jeg bange for at man ikke vil komme ret langt og kun opnaa at skade sig selv og den Sag, man vil fremme.

Mange af de Vanskeligheder, man vil møde, er temmelig indlysende, men jeg vil tro, at den afgørende Vanskelighed vil komme til at ligge - ikke saa meget i Befolkningens Indstilling til selve Tænken om Forsvar - som i dets Reaktion overfor, at det er Militæret, der rejser Spørgsmaalet.

Hvor meget vi vil kunne opnaa, vil fuldstændig afhænge af, hvor stor Vægt den brede Befolkning lægger paa Officerskorpsenes Mening, og hvordan man Mand og Mand imellem ser paa det bestaaende Militær.

Man kan vanskeligt paa Forhaand udtale sig med Bestemthed om dette Forhold. Givet er det ihvertfald, at den Del af Befolkningen, som paa Forhaand er stemt imod et Forsvar, vil ikke ligge paa den lade Side.

Ønsker de at forhindre Militæret i at komme i Kontakt med den brede Befolkning vil den bedste Fremgangsmaade være at mistænkeliggøre saavel hele Foretagendet som Militæret selv.

Sættes der saaledes en Modoffensiv ind, maa vi være klar over, at efter Krigen og Besættelsen er det i Dag betydelig lettere at tilsmudse og bagvaske en Modstander end det før har været.

Mange af de Begivenheder og Tildragelser, der fandt Sted under og i Forbindelse med den tyske Besættelse staar den Dag i Dag i et dunkelt og uafklaret Skær, og der hersker meget delte Meninger, om hvordan man skal se paa disse Begivenheder, og hvad man skal udlede deraf. Selv om Værnenes Stilling og Holdning ikke spillede nogen afgørende Rolle i denne Tid, saa vil det paa den anden Side heller ikke være vanskeligt at fremdrage talrige Tilfælde, hvor Militæret direkte har været indblandet.

Som Følge af den noget vilkaarlige og ingenlunde principfaste Maade, hvorpaa Besættelsestidens forskellige Problemer er blevet behandlet, kan man i Dag tillade sig at sige og insinuere temmelig grove Ting om hinandens Optræden uden at blive draget til Ansvar og uden at ret mange interesserer sig for, om det, der bliver sagt, nu ogsaa er rigtigt.

Alt dette maa man være forberedt paa, og maa derfor i Tide selv skabe Klarhed om de Forhold, som en Modstander kan tænkes at benytte sig af.

Men helt bortset fra hvad andre kan finde paa at tænke og mene om Varnene, saa vil jeg tro, at det under alle Omstændigheder vil være til Gavn, om man aabenhjertigt gennemgik Militærets seneste Historie med Henblik paa at finde ud af, om de Anskuelser man dengang har gjort gældende nu ogsaa passer for Fremtiden.

I et Land, hvor der lægges stor Vægt paa Militæret, er det Officerernes faglige Dygtighed og Egenskaber, der spiller den største Rolle. I et Land som vort, hvor man ikke har taget et fast Standpunkt til Forsvarsspørgsmaalet, er Officerernes Stilling noget anderledes. Faglig Dygtighed er stadig lige vigtigt, men ved at blive Officer er man klart gaaet ind for en Sag, og har dermed paataget sig Ansvar og Forpligtelser udover den egentlige Tjeneste.

Uanset Regeringens Holdning, er det Militæret, der i første Række har Ansvaret og Forpligtelser overfor de unge - baade de værnepligtige og de, der frivilligt melder sig til fast Tjeneste.

Overfor Befolkningen staar vi som den eneste reelle Garanti for Effektiviteten af det bestaaende Forsvar, og saa længe vi bærer Uniform og udfører vor Tjeneste, er det i Befolkningens Øjne et Tegn paa, at Varnene selv - uanset de for Haanden værende Midlers Utilstrækkelighed - stadig finder, at der er Mulighed for at udrette noget.

Det jeg gerne vil fremhæve og understrege, er dette, at de forskellige Regeringers Skalten og Valten med Forsvaret paa ingen Maade forringer vort Medansvar. Behager det er Regering at nedskære Forsvaret til - skal vi sige - det, det var ved sidste Krigs Udbrud - ja saa er det et Udtryk for denne Regerings Syn paa Forholdene og Situationen, og den Officer, der er optimistisk og i Tro paa Fremtiden fortsætter sin Tjeneste uden at kny, siger overfor Folket "God" for Regeringens Forsvarspolitik og er dermed medansvarlig for Resultatet deraf.

Dette Forhold traadte særlig tydeligt frem efter Forsvarsordningen af 1932.

Enhver Officer, der ikke fulgte Viceadmiral Wenck's Eksempel, har været medvirkende til at muliggøre den senere Udvikling.

At en samlet Protestafgang af samtlige Officerer paa dette Tidspunkt havde været ikke blot uigennemførligt, men ogsaa ganske uforsvarligt, gør ikke Ansvaret mindre.

Dette er ikke nogen Anklage, men et Faktum, der i høj Grad stadig er aktuelt.

I Aarene umiddelbart før Krigen og navnlig efter ~~Krigsudbruddet~~ bliver Ansvaret for Officerskorpserne og deres Chefers Vedkommende betydeligt tungere.

De fleste Officerer maatte være klar over, at vi meget let kunne blive indblandet i Krigen, og at vi ikke var i Stand til at imødegå en saadan Situation. Der kom ingen advarende Ord fra de militære Chefer. Et Par enkelte Officerer tog til Orde i Dagspressen og fik i den Anledning af deres øverste Chef en Reprimande - ogsaa i Dagspressen. Her var da en glimrende Lejlighed for de militære Chefer til at tage Bladet fra Munden uden at kunne blive beskyldt for utidig

Aabenhjertighed. Saafremt de misbilligede, at en underordnet tog til Orde - ja saa kunde de have udtrykt deres Misbilligelse, men kunde samtidig have benyttet Lejligheden, nu da Emnet var bragt paa Bane, til at give deres - den øverste Sagkundskabs - Syn paa Sagen.

Noget saadant skete ikke.

Efter Regeringens Erklæring af 19 Januar 1940 angaaende dens Hensigt til at forsvare sig med alle til Raadighed staaende Midler, fandt de militære Chefer heller ikke Anledning til officielt at udtrykke deres Opfattelse af denne Erklæring og dens mulige Konsekvenser. Ingen af Officerskorpsets øvrige Medlemmer fandt det paakrævet at fremkomme med Kommentarer.

Saafremt Militærets Tavshed skyldtes dette, at man var indforstaaet med, hvad der laa bag Regeringens Erklæring - som vi saa - og bagefter har faaet dokumenteret, laa der intetsomhelst bag - ja, saa var Politikere og militære efter mange Aars Strid endelig paa Linie med hinanden, og Ansvar for, hvad der siden skete, maa falde lige tungt paa begge Parter. Paa den anden Side var Militæret ikke indforstaaet med, at Regeringserklæringen var en tom Floskel, og man maa da gaa ud fra, at Militæret ikke ansaa de til Raadighed staaende Midler som tilstrækkelige til at yde en virkelig Indsats - navnlig efter at en stor Del af Beredskabsstyrken var hjemsendt - da kan jeg ikke se andet, end at Militæret ikke til Fulde opfyldte sine Forpligtelser overfor Befolkningen - ved ikke sagligt og præcist at gøre Rede for den militære Situation.

Selv om de militære Chefer har fremhævet det uholdbare i Situationen overfor de ansvarlige Ministre og eventuelt har fralagt sig Ansvar for Følgerne, saa forekommer det mig at være en megen beskeden Forholdsregel at tage, naar det drejer sig om, at et Par Tusinde unge Mennesker eventuelt skulde ofres til ingen Nytte.

Uanset hvilket Synspunkt man her foretrækker at anlægge, mener jeg, at Militæret burde have taget til Orde. Dette blev nu altsaa ikke gjort, og der kan kun være een Ting at gøre derved: Indrømme og erkende, at saafremt vi ogsaa i Fremtiden forholder os passive, kan vi heller ikke forvente andet end en lignende Udvikling.

Forløbet af den 9. April kender vi alle, og jeg kan kun se, at det var det naturlige Resultat af Udviklingen i en lang Aarrække.

Jeg kan ikke se, at det, der hændte, kunde forbavse nogen. Jeg kan heller ikke se, at vi har noget at beklage os over - i hvert Fald ikke bagefter. Vi kan kun beklage, at der gik Menneskeliv tabt - det havde ikke været nødvendigt.

Tiden under Besættelsen indtil den 29. August 1943 var den sværeste og alvorligste for Marinen. Det er en tung Tid at se tilbage paa, men det er ogsaa en Tid, vi maa se tilbage paa, indtil vi til Fulde er klar over, hvad den Epoke betyder for vor Stilling i Dag.

Der er vel ingen, der vil hævde andet, end at Søværnet i denne Tid var ubetinget trofast og loyal mod Regeringen. Det var vor

første og vel ogsaa vor eneste Pligt i disse Aar. De fleste indenfor Søværnet vil vel ogsaa mene, at vi altid og under alle Omstændigheder vil være loyale overfor Landets Regering. Det vil vi maaske, men jeg er ikke sikker paa, at det vil være rigtigt at være det ubetinget. Fordi det var rigtigt denne Gang, er det ikke sikkert, at det ogsaa vil være det næste Gang.

I de Aar, der er gaaet, er der blevet vendt op og ned paa, hvad man forstaar ved Loyalitet. Mens det tidligere var et Princip, er det nu blevet et betydeligt mere udflydende Begreb, og uden at man i sig selv har lagt Mærke til det, er dette stiltiende blevet accepteret af alle.

Jeg vil nødig begrunde denne Paastand, men at Spørgsmaalet ikke er saa helt lige til, skal jeg belyse med et Eksempel.

Tænk man sig, at en af os bliver standset af en tilfældig Mand paa Gaden, som spørger, om vi i Tilfælde af russisk Besættelse lige som sidste Gang vilde være villig til at stryge Miner. Bliver der saa svaret: Ja - selvfølgelig hvis vi faar Ordre dertil, vil jeg nok tro, at der kunde blive Stof til en længere Samtale.

Den 29. August ændredes Stillingen totalt, og her igen finder de fleste det vel baade naturligt og rigtigt, at Søværnets Personel i videst mulig Udstrækning deltog i Modstandsbevægelsens Kamp mod Besættelsesmagten. Det var selvfølgelig rigtigt, og under de Omstændigheder, det fandt Sted, var det ogsaa naturligt, men paa Baggrund af den tidligere indtagne Holdning og navnlig efter, hvad der senere er hændt, finder jeg, at denne Udvikling nok kunde trænge til at kommenteres nærmere.

Det der skete i disse Aar var dette, at Søværnet trofast og loyalt fulgte Regeringens Bud, indtil denne Regering opløstes, hvorefter saa godt som alle, der havde Mulighed derfor, deltog i den illegale Kamp. Beslutningen blev maaske taget privat af den enkelte, men for de flestes Vedkommende var det som Søofficerer og med Viceadmiralen i Spidsen, at man gik ind i en Bevægelse, der, saa længe Regeringen fungerede som saadan, havde været i Opposition til denne, og efter den 29. August i absolut Modstrid til den Aand, Regeringen havde repræsenteret. Naar det saa bagefter viser sig, at de, der styrede Landet i disse Aar, ogsaa har handlet rigtigt og hele Tiden har været paa den rigtige Side, forekommer det mig, at baade Søværnet og Regeringen er sluppet morderlig heldigt fra et vanskeligt Stykke Balancekunst.

Nu er alt jo gaaet godt, men skulde Fremtiden bringe os i lignende Situation, er det ikke givet, at det endnu engang gaar godt, og skal der overhovedet være Tale om faste Principper, maa man se at blive enige om, hvad de gaar ud paa.

Endvidere har det som Regel altid været saadan, at hver Gang der i Historien er sket noget nyt, er der blevet udledet en Lære deraf, og af Hensyn til dem, der næste Gang vil blive besat, er unge og fulde af Initiativ, er det meget vigtigt at faa Rede paa, hvilken Lære, der skal udledes af Begivenhederne under den første Besættelse.

Endelig mener jeg selv, at de Principper, Søværnet har handlet efter baade før og efter 29. August er de eneste rigtige, og at de alene af den Grund bør fremdrages.

I de Aar, der er gaaet siden 5. Maj 1945, er den første voldsomme Begejstring for Modstandsbevægelsen kølnet betydelig, og selv om Besættelsestidens Problemer ikke altid behandles med lige stor Saglighed, saa ser man dog i Dag uhyre nøgternt paa denne Tid. Som det altid gaar, saa er det ogsaa gaaet saaledes her, at det er de pinlige og uheldige Forhold, der falder mest i Øjnene. Helt bortset her fra ser jeg ogsaa saaledes paa det, at det er Tiden før 29. August, der vil faa mest Betydning for Søværnets Fremtid, fordi man her var organiseret og fungerede som Marine.

Saafrømt vi Søofficerer beslutter os til at arbejde udadtil for Forsvarssagen, vil Begivenhederne fra Besættelsestidens første Aar være et ganske alvorligt Handicap, fordi de, som jeg før har nævnt, meget let kan anvendes imod os.

Saafrømt Regeringen efter Befrielsen var fremkommet med en saglig Redegørelse og havde handlet konsekvent, havde der sandsynligvis her intet Problem været for Søværnet i Dag.

Af den Grund skal Marinen selvfølgelig ikke starte et Angreb paa Besættelsestidens Regering. Det eneste, der foreløbig er nødvendigt, er en Besvarelse af det ganske simple Spørgsmaal, om Marinen selv betragter dens Stilling og Virken fra 9. April til 29. August som værende i Overensstemmelse med Flaadens Traditioner og dens til enhver Tid gældende Opfattelse af sine Opgaver.

Tier Marinen her - og den der tier samtykker jo - vil dette Spørgsmaals Besvarelse og dertil knyttede Konklusioner være overladt til den tilfældige Iagttagers Forgodtbefindende.

Jeg bebrejder ikke Regeringen dens Politik under Besættelsen, og at jeg personlig i allerhøjeste Grad savner en Afklaring af hele dette Forhold, kan være underordnet i denne Forbindelse. Som før sagt finder jeg ogsaa, at Marinens Holdning under Besættelsen var den eneste rigtige under de givne Omstændigheder; men jeg kan ikke se, at fordi Søværnet i en fortvivlet og bagvendt Situation har følt sig ubetinget forpligtet, at det da, naar Situationen er afklaret, ogsaa skulde være forpligtet til alene at tage de eventuelle ubehagelige Følger foruden at lade det passerende skabe et farligt Præcedens. Jeg kan ikke se, at det paa nogen Maade skulde kunne opfattes som Loyalitetsbrud, om Marinen kort og klart oplyste, at man af de og de Grunde har følt sig forpligtet til absolut Solidaritet, uanset at det ikke var ganske klart, hvilke Formaal denne Solidaritet tjente - men at man stærkt skal have sig frabedt engang i Fremtiden atter at faa tildelt en lignende Rolle.

Hermed antydes ikke, at der overhovedet kan tænktes nationale Krav, som Marinen ikke vil efterkomme, men det skal præciseres, at Marinen uddanner sit Personal i den og den Aand til Løsning af de og de Opgaver.

Uanset hvordan den enkelte bedømmer Fortiden, og uanset hvordan

Sagen skal gribes an i Praksis, saa staar vi i Dag overfor den Opgave at skulle genopbygge Søværnet - ikke til det, det var før Kri- gen, men til det, Søværnet bør og skal være.

Vi er alle klar over, at denne Opgave byder paa store - maa- ske uoverkommelige Vanskeligheder.

Vi opnaar intet ved at foregøgle os selv eller andre, at der kræves andet og mere end en hundrede Procents Indsats af alle. Befolkningen maa ikke lokkes med gyldne Løfter om, at en tryk Frem- tid kan garanteres, naar bare der bevilliges nogle faa Skibe og Kanoner mere.

Befolkningen - saavel som Militæret selv - maa bringes til fuld- stændig Erkendelse af, at Danmark overhovedet intet Forsvar har haft i den sidste Menneskealder, og at en af Grundene til, at den 9. April og Optakten dertil kunde foregaa saa fredeligt, var den, at baade Folket og Militæret - Aar forinden - havde opgivet Tanken om Forsvar.

Jeg tror selv, at det er af overordentlig stor Betydning for Forsvarets Fremtid, at det danske Folk kommer til at føle, at det er deres Har og deres Marine, at Folket kommer til at føle, at det selv er med til at skabe Forsvaret og derfor ogsaa har Ansvar for det.

Det er det, der efter min Mening maa være Maalet for en Demokra- tisering af Værnene.

Uanset dets gode Resultater og den store Betydning en Institu- tion som Folk og Værn har, vil jeg tro, at der skal en hel Del mere til, før det hjælper.

Den eneste direkte Berøring, Marinen har med den brede Befolk- ning er gennem dens Personel - det værnepligtige som det faste - og derfor maa Personelordningen være det Middel, hvormed man kommer i Kontakt med Befolkningen.

Jeg havde tænkt mig at komme nærmere ind paa Søværnets Perso- nelordning - det tillader Tiden imidlertid ikke - saa jeg skal fat- te mig i Korthed uden nærmere at begrunde mine Meninger.

Jeg tror, at man i størst mulig Udstrækning bør tilstræbe Ens- artethed, saaledes at ens uniformeret Personel er underkastet de samme Betingelser, og at deres Arbejde og Ansvar saa vidt muligt svarer til deres militære Grad. I øjeblikket har vi kontraktan- tagne og Tjenestemænd imellem hinanden, og Tjenesten som Vagt- assistent og Regnskabsfører kræver ikke nogen bestemt Grad.

For at faa det rigtige Menneskemateriale med Vilje og Energi, maa der ogsaa bydes dem saadanne Kaar og Avancementsmuligheder, at der virkelig er noget at stræbe efter, Jeg vil endda gaa saa vidt, at jeg mener, at enhver, der gør Tjeneste i Søværnet, burde have Mulighed for at blive Søofficer. Dette behøver ikke at medføre en Proletarisering af Officerskorpset eller at Kravene nedsættes.

Gaar man frem efter det Princip at enhver skal have Mulighed for at opnaa den Stilling og Indflydelse, som hans Dygtighed og Egnethed berettiger ham til, kan det kun blive til Gavn for Ma- rinen, og Marinen vil dermed have givet sit Bidrag til en Demo- kratisering af Værnene.

Vi maa alle - i Ordets videste Forstand - være klar over, at vi ved Genskabelsen af Landets Forsvar staar paa fuldstændig bar Bund.

Søværnets Officerer maa selv gøre den første Indsats for at forhindre, at en Nedgangsperiode, som den der begyndte efter forrige Krig og endte den 29. August 1943 nogensinde skal gentage sig.

Dette Afsnit af Marinens Historie afsluttedes med en Demonstration, der gav Genlyd Verden over, og det kan maaske kaldes Skæbnens Ironi, at den største Indsats, der blev ydet af Marinen i denne Periode, var en militært set fuldstændig negativ Indsats - nemlig Sænkningen af den danske Flaade.

Dette er ikke Illoyalitet eller Perfidii - det er en uomtvistelig Kendsgerning, som vi alle roligt kan se i Øjnene, saafremt vi er fast besluttet paa at yde vort bedste for at forhindre en gentagelse.

Men den 29. August indeholdt ogsaa et Løfte for Fremtiden. Dengang var Forholdene saadan, at der ikke kunde være Tale om at kæmpe, og den eneste Udvej var da at sænke Flaaden, for at den ikke skulde falde i Fjendehaand. Vi kunde gøre det dengang, da det gjaldt Materiellet. Vi maa nu ogsaa vise, at vi kan gøre det samme, naar det gælder den Defaitisme og passive Holdning, der har raadet i disse Aar.

Blandt de mere praktiske Problemer vi i Dag er stillet overfor, er der eet, som jeg gerne vil fremhæve, fordi det er af lige saa stor Betydning for den daglige Tjeneste som for Forholdet udadtil.

Lige siden Kapitulationen har der i Pressen været talt en hel Del om en Demokratisering af Værnene. Jeg er aldrig rigtig blevet klar over, hvad Bladene egentlig mente og vilde opnå dermed, men for mig staar det ganske klart, at der i høj Grad savnes en demokratisk Basis for Værnenes Arbejde.

Den Værnepligt, som Grundloven paalægger enhver ung Mand, er en Pligt overfor Samfundet - ikke overfor Hæren eller Marinen, men af den Maade, Offentligheden og Pressen behandler Militæret og militære Spørgsmaal, er det meget svært at se, at det er Samfundets egen Hær og Marine, og at det Arbejde, der gøres, sker for Samfundet.

Den første Betingelse for en demokratisk Militærordning maa være den, at der i Samfundet er demokratisk Flertal for et Forsvar, og at Samfundet derefter giver Militæret gunstige Betingelser at arbejde under.

Afskaffelsen af Hilspligten har ikke fremtryllet nogen kammeratlig Tone og Hjertelighed i Forholdet mellem Befalingsmænd og menige. Skal der skabes bedre Forstaaelse og Sammenhold mellem de forskellige Personelgrupper, er det ganske givet Befalingsmændene, der skal tage Initiativet, men det skal saa sandelig ikke ske paa Bekostning af Disciplinen.

Til Slut skal jeg tillade mig at fremsætte nogle Synspunkter angaaende de Betingelser, et dansk Forsvar er underkastet og hvilke militære Opgaver, der kan blive Tale om.

Den første Betingelse for, at Danmark skal have et Forsvar, er, at der er Brug for det. Da Militæret er Regeringens Redskab, til Støtte for Udenrigspolitikken, maa den næste Forudsætning være den, at der føres en Udenrigspolitik, som gør det nødvendigt at have et Forsvar. Den 9. April bestod Danmarks Udenrigspolitik i at ligge "tot", og der var derfor heller ikke Brug for et Forsvar.

Men forudsætter man, at Regeringen ønsker et Militær til at underbygge sin Politik, maa det omvendt ogsaa høre med til Militærets Pligter at advare Regeringen, saafremt den Politik, den fører, er militært uforsvarlig.

Alt dette er selvfølgelig ikke noget nyt, men for vort Lands Vedkommende spiller de politiske Forhold en saa dominerende Rolle, at man skal være meget varsom med ikke at fæstne sig ved militære Opgaver og Muligheder, naar der ikke er Baggrund for dem politisk.

Jeg skal nævne et Eksempel. Der har været talt og skrevet en hel Del om, hvad man kunde have udrettet den 9. April - baade med et veludviklet Militær og med Forsvaret, som det dengang var. Det fornuftigste Ræsonnement - militært set - gaar efter min Mening ud paa, at man, ved at sætte alle de dengang til Raadighed staaende Midler ind, eventuelt kunde have forhindret Tyskerne i at sætte sig fast i Norge og dermed ændret Krigens Gang. Dette er maaske fuldstændig rigtigt, men paa Baggrund af Forholdene, som de var, er det alligevel ikke andet en slet og ret Tankespind. For det var nemlig det sidste, man vilde have gjort. Dansk Politik gik jo paa det Tidspunkt netop ud paa, at man ikke vilde løfte en Finger for de andre nordiske Lande. Man har endog bagefter forsøgt at bruge det som Undskyldning, at man troede, det var Norge og ikke os, Tyskerne var ude efter.

Alle militære Overvejelser, der ikke harmonerer med en for Landet naturlig Udenrigspolitik, har derfor ingen praktisk Betydning. Her er efter min Mening Kernen i Forsvarsspørgsmaalet, og før man overhovedet kan begynde en Diskussion om mere praktiske Ting, saasom Valg af Skibstyper og Armering, maa der herske fuldstændig Enighed om, hvilke Maal, man skal sætte sig og hvilke politiske Betingelser, man er underkastet.

Alle - saavel militære som civile - kan vel ret hurtigt blive enige om, at man ikke gaar i Krig og lader sig slaa ihjel blot for at hævde sin egen eller Nationens Ære. Nationens Ære er i mine Øjne ensbetydende med dens Selvstændighed, og er man i Stand til at hævde sin Selvstændighed, er det ganske ligegyldigt, om det sker paa den ene eller anden Maade, og kan det ske uden at lade sig slaa ihjel, vil dette være at foretrække.

Et Folk tager ikke frivilligt en Krigs Prøvelser, medmindre man derved kan opnaa iøjnefaldende Fordele, eller medmindre man føler sine vitale Interesser truet i en saadan Grad, at det gælder

Livet om at bevare dem.

Lige siden 5. Maj 1945 har Slagordet "Aldrig mere en 9. April" lydt enstemmigt - omend med stedse ringere Styrke - fra alle Kredse i Befolkningen. Man har ganske vist ikke foretaget sig noget for at forhindre en Gentagelse, men gaar man ud fra, at Ordene er sagt i Alvor, vil det dog være værd at vide, hvad der er ment dermed.

Saaledes som Udtrykket er blevet anvendt, fik man det Indtryk, at store Dele af det danske Folk, maaske endog Flertallet - var enige om, at vi skulde have forsvaret os den 9. April.

Jeg kan ikke lade være med at stille et Spørgsmaal: Hvilke Fordele for vort Lands Stilling i Dag vilde det have medført, om vi dengang havde forsvaret os?

Der kan vist ikke være nogen Tvivl om, at Danmark er sluppet betydelig billigere fra Krigen og Besættelsen end nogen af de andre europæiske Stater, der direkte har været indblandede. Det har kostet os en Del Penge, men dog ikke saa mange, at man af økonomiske Grunde burde have kæmpet. Hvad angaar Menneskeliv, maa vi ogsaa sige, at det er gaaet haardere ud over ^{de} vandre, og der var unægtelig gaaet flere Menneskeliv tabt, saafremt vi havde forsvaret os.

Betragter man Sagen fra et materialistisk Synspunkt, maa det erkendes, at Danmarks Politik og Befolkningens Holdning i Forbindelse med Modstandsbevægelsens Indsats har placeret Landet i en saa gunstig Stilling, som det under de givne Omstændigheder overhovedet var mulig.

Konsekvensen heraf maa være, at alt hvad der skete under Besættelsen har været klogt og rigtigt, og at man ikke af materialistiske Grunde kan ønske, at det hele var foregaaet anderledes, end det gjorde.

Det næste Spørgsmaal melder sig da af sig selv. Var der da ingen vitale og livsvigtige Interesser, som var truet den 9. April, og som vi nu har maattet opgive, fordi vi ikke forsvarede os?

Saa vidt jeg kan se, var der ingen!

Vi staar i Dag nøjagtigt, hvor vi stod før d. 9. April. Der er intet tabt og intet vundet.

(Dette vil sige, at der heller ikke er Tale om, at vi den 9. April satte moralske Værdier over Styr ved ikke at kæmpe.)

Fastholder man alligevel Paastanden om, at vi skulde have kæmpet, medfører dette uvægerligt en anden og meget ubehagelig Paastand, nemlig at det danske Folk ved Krigens Udbrud overhovedet ikke ejede Interesser og Livsmaal, som vi fandt det værd at kæmpe for, og Spørgsmaalet er derfor, om vi har det nu.

Dette er efter min Mening det, det hele drejer sig om, og før det danske Folk faar og vedkender sig Interesser, som det er værd at kæmpe for, er der ingen fornuftig Basis for et Forsvar.

Slagordet "Hvad kan det nytte?", der dækker over en praktisk Vurdering af militære Muligheder, er en Omskrivning af Hørups betydelig mere rationelle: "Hvad skal det nytte?", der ærligt og redeligt siger, at der er intet i denne syndige Verden, der er saa meget værd, at man skal sætte Livet ind for at bevare det.

En positiv Løsning af Forsvarsspørgsmaalet kræver derfor nu som før et Opgør med den radikale Livsopfattelse.

En radikalt indstillet Mand vil ikke paastaa, at vi skulde have forsvaret os den 9. April, og som Følge heraf er han ogsaa berettiget til at hævde, at det danske Samfund er i Besiddelse af høje kulturelle og moralske Værdier, som det er lykkedes os at bevare, for medels den fornuftige Politik, der er blevet ført, uden at det har kostet os ret meget. Saafremt Landet paa ny bliver angrebet, skal der ikke kæmpes. Det sørger den radikale Udenrigsminister for. Saa længe Okkupationen vare, skal der herske Ro og Orden og et godt Forhold til Besættelsesmagten. Det sørger den radikale Statsminister for. Saafremt Besættelsesmagten vinder Krigen, vil alt være rede til et frugtbringende Samarbejde til Gavn for dansk Kultur- og Aandsliv, som takket være radikal Indflydelse vil være tilstrækkelig smidig til at finde sig til Rette under de nye Forhold.

Skulde Besættelsesmagten tabe Krigen - hvilket ogsaa vil være til Gavn for Bevarelsen af dansk Kultur, vil der sandsynligvis ogsaa denne Gang være en rask lille Modstandsbevægelse, som man saa kan benytte - til i sidste Øjeblik at komme med paa den rigtige Side.

At alt maaske ikke vil glide helt saa glat, som under den tyske Besættelse, er ikke noget Bevis for, at Kunststykket overhovedet ikke lader sig gentage,

Imod dette kan der meget vanskeligt argumenteres, og man kan kun haabe, at den danske Befolkning i Tide vil reagere mod den Kyndisme, som en saadan Politik afspejler.

Derimod skulde det nok være muligt ved saglig Argumentation at overbevise det danske Folk om at det - i hvert Fald i Princippet kan være formaalstjenligt at have et Militær, naar man benytter det rigtigt.

Resultatet af den sidste Krig er lette, at Europa er bragt paa Falittens Rand, og at Situationen er farligere end nogensinde før.

Af de 2 Stormagter, som startede Krigen, er Tyskland totalt slaaet ud, og England har mistet sin førende Stilling. De tvivlsomme Fordele som Krigen har bragt, er gaaet til Amerika og Rusland, som begge blev provokeret ind i Krigen.

Et mere negativt Resultat af en Krig kan man daarligt forestille sig. Og hvad er saa Aarsagen til, at alle de Ofre og Lidelser, som Sejren har kostet, tilsyneladende har været forgæves?

Tyskland har selvfølgelig Ansvar for, at Krigen overhovedet begyndte; men Aarsagen til, at den fik et saa ulykkeligt Forløb, skyldes efter min Mening de demokratiske Landes Mangel paa Handlekraft, deres Jvilje til at ofre noget for deres Interesser og deres Angst for at tage et Ansvar - altsammen Ting, der er typiske for radikal Politik.

Saafrømt England havde fulgt Churchills Raad og havde slaaet Tyskland, medens dette endnu ikke bød paa større Vanskeligheder, vilde Krigens Omfang have været til at overse, og der vilde have været skabt en Mulighed for, at Traktater og Folkeforbundsftaler

vilde blive respekteret.

Selv den mest forbenede Radikaler maa kunne indse, at disse Fordæle nok havde været værd at ofre noget for, og han maa indrømme, at de Paa Aars Fred, man købte sig, er blevet betalt dyrt.

Saa fremt Sverrig i 1939 havde tilladt England Gennemmarch til Finland, havde dette sandsynligvis resulteret i en Verdenskrig af voldsomme Dimensioner.

Alle de skandinaviske Lande vilde rimeligvis være blevet draget med ind; men med Atombomben i Baghaanden, er der dog overvejende Sandsynlighed for, at Vestmagterne havde sejret. Uanset de Ofre, det vilde koste, vilde Sejren have været værd, idet man da havde opnaaet at slaa samtlige Diktaturstater, og der vilde have været Mulighed for at skabe en langvarig Fred. Sverrigs Forsigtighed kan næppe siges at have bragt det langvarige eller overbevisende Fordele.

Men selvom man i Princippet anerkender, at det kan nytte at have et Militær, og at man indrømmer, at det kan være berettiget at slaa først, saa løser dette selvfølgelig ikke Spørgsmaalet for Danmarks Vedkommende.

Alligevel er jeg overbevist om at det vil være fordelagtigt for Danmark at have et Militær, og at man ikke skal være altfor tilbageholdende med at bruge det.

Efter Statsministerens Erklæring forleden er der skabt nogen Klarhed over vor Stilling. Vi vil ikke tage Parti. Vi vil atter forsøge at være neutrale.

Spørgsmaalet er saa, hvilken Betydning et dansk Militær vil faa i den foreliggende Situation.

Jeg selv tror ikke et Øjeblik paa, at et dansk Forsvar har nogensomhelst Chance for at forsvare Landets Neutralitet, saafremt en af Stormagterne ønsker at besætte os, og jeg tror, at Militæret meget stærkt bør advare Regeringen imod at føre en altfor udpræget Neutralitetspolitik.

Man kan være neutral paa 2 Maader. Man kan være det paa den Maade, at man stikker Hovedet i Busken og haaber paa det bedste. Man vil under ingen Omstændigheder gøre noget, der kan provokere en Modstander. Man vil gøre alt for at udskyde det Øjeblik, hvor man eventuelt bliver besat, og vil altsaa ikke give nogen Støtte til neutrale Nabolande, saafremt disse skulde blive angrebet.

I dette Tilfælde vil der ikke være ret meget at stille op, fordi man paa Forhaand har givet Afkald paa alle Fordele og enhver Form for Handlefrihed.

Lad os for Nemheds Skyld antage, at Danmark er nogenlunde lige-glad med, hvem det er, som i givet Fald angriber os.

Hvis Landet paa dette Tidspunkt er i Besiddelse af et nogenlunde veludviklet Forsvar, og hvis Regeringen trods alt er besluttet paa at anvende det, kan Militæret selv i denne Situation gavne Landets Interesser, selv om det ikke direkte kan ændre Begivenhedernes Gang.

Tænker man sig Militæret sat ind i Form af et lokalt Forsvar til Imødegaaelse af Fjendens Angreb, vil dette Forsvar være underkastet de daarligst mulige Betingelser. Det betyder ikke nogen Trusel for en Angriber, Han ved saa nogenlunde, hvor de danske Styrker vil være at finde. Han vil sandsynligvis slet ikke interessere sig for at nedkæmpe dem, men vil i Stedet bombardere danske Byer, indtil vi bøjer os og giver op. Og skulde Angriberen endelig se sig nødsaget til at nedkæmpe det danske Forsvar, har vi dermed faaet Krigen indenfor Landets Grænser, og det skal man vel ikke ønske sig.

Anvendes det danske Militær derimod offensivt, vil det betyde en direkte Trusel mod en Angriber, idet han ikke paa Forhaand helt kan afgøre, hvor megen Skade han udsætter sig for at lide.

Bliver Danmark overfaldet, mens der hersker Fred i det øvrige Europa, er det danske Militærs Muligheder for at tilføje Modstanderen alvorlig Skade selvfølgelig yderst begrænsede, hvorimod man er betydelig bedre stillet, saafremt Modstanderen allerede er engageret i en Stormagtskrig. Han vil da i alle Henseender være mere saarbar, og det danske Luftvaaben og Søværn vil have Mulighed for at gribe forstyrrende ind i hans Krigsførsel andetsteds.

I dette som i alle andre Tilfælde finder jeg, at dansk Militær har følgende to Hovedopgaver:

- I. Ved sin Tilstedeværelse - ved sin Trusel om Modangreb - saa længe som muligt at afholde en fjendtlig Magt fra at angribe Landet.
- II. Saafremt dette ikke lykkes, da selv at angribe Modstanderen og tilføje ham størst mulige Tab, inden man selv er nedkæmpet, samtidig med at man forsøger at holde Krigsoperationerne borte fra dansk Territorium.

Man vil sandsynligvis ikke kunde forhindre, at danske Byer alligevel bliver bombarderet, men ved at anvende sit eget Militær offensivt er der en Mulighed for at aflede Fjendens Opmærksomhed fra Byerne og faa ham til i første Række at interessere sig for militære Maal.

Den videre Udvikling og om hvorvidt man helt kan forhindre Angriberen i at besætte Landet, vil afhænge af, om der kommer Hjælp udefra.

Staar vi alene, kan der ikke herske stor Tvivl om det endelige Udfald. Hvad der er tilbage af danske Sø- og Luftstridskræfter maa søge til Udlandet og fortsætte Krigen derfra. Det danske Folk maa atter være forberedt paa en fjendtlig Besættelse, om hvis Karakter og Art man kun kan have de værste Formodninger.

Trods disse ingenlunde opmuntrende Udsigter vil der være opnaaet to væsentlige Fordele. Den militære Modstand mod Angriberen er foregaaet paa en saadan Maade, at der er Mulighed for at undgaa alt for store Ødelæggelse i Landet selv. Den Hævdelse af Landets Selvstændighed - den Kamp for vor Kultur og Samfundsopfattelse, som er nødvendig for Nationens videre Bestaaen, vil i dette Tilfælde blive

ført af Militæret. Det vil dermed ikke blive forlangt af det danske Folk, at det under Besættelsen skal yde aktiv Modstand mod Besættelsesmagten.

Uanset hvad man principielt kan mene om illegale Kampmetoder, saa maa man være klar over, at det under en fremtidig Besættelse af Danmark kan faa vidtrækkende og katastrofale Følger, hvis der finder Sabotage og aktiv Modstand Sted.

Saafrømt man i dette Land overhovedet har i Sinde at bruge Militæret til at hævde og forsvare sin Uafhængighed, kan man lige saa godt tage Skridtet fuldt ud. I Stedet for passivt at sidde med Hænderne i Skødet og haabe paa det bedste, kan man være neutral paa den Maade, at man betragter det som sin faste og maalbevidste Udenrigspolitik at være det. Man vil da med alle til Raadighed staaende Midler modsætte sig - ikke blot enhver Neutralitetskrænkelse, men ogsaa enhver Tendens i den Retning. I dette Tilfælde vil det være naturligt at søge Alliance med ligesindede og ligestillede Nabostater for at sikre sig størst mulig militær og moralsk Støtte for sin Politik.

Tanken om en nordisk Forsvarsblok er i Dag mere aktuel end nogensinde før, uden at der dog synes at være Tegn til, at den skal blive en Realitet.

Selv om de tre nordiske Lande paa mange Omraader kan have divergerende Interesser, saa har de dog i Øjeblikket - saa vidt jeg kan se - meget store udenrigspolitiske Fællesinteresser.

Jeg tror ikke, at etssamlet Norden - uden Hjælp udefra - har nogensomhelst Mulighed for at forsvare sig imod en angribende Styrmagt. Paa den anden Side vil et stærkt Militær medføre den ingenlunde ringe Fordel, at man i hvert Fald i nogen Grad kan influere paa Udviklingen, og at man i de Situationer, hvor man intet kan stille op, da bevarer Muligheden for at kunne vælge mellem to Cnder.

Under en eventuel Stormagtskrig mellem Øst og Vest, vil de tre nordiske Lande være interesseret i at bevare deres Neutralitet saa længe som muligt - og saafrømt dette ikke lader sig gøre - da at komme med paa den rigtige Side.

Uden et stærkt Militær vil Muligheden for selv at kunne træffe et Valg være yderst ringe.

Der er ingen, der kommer og hjælper os for vore blaa Øjnes Skyld. Begge de krigsførende Magter vil antagelig have lige stor Interesse i at bemægtige sig Baser og Støttepunkter - om ikke for andet - saa for at forhindre Modparten i at gøre det, men medens en saadan Besættelse kan være en temmelig simpel Opgave for den ene Part, kan det byde paa store Vanskeligheder for den anden, hvorfor denne sandsynligvis paa Forhaand vil opgive saavel Tanken om selv at angribe - som Tanken om at komme til Hjælp, saafrømt Modparten skulde gøre det.

Tilstedeværelsen af et kraftigt Forsvar vil tjene til at skabe mere Balance, saaledes at et Angreb vil byde paa anselige Vanskeligheder for begge Parter, samtidig med at begge Parter har Udsigt til med Fordel at kunne gennemføre en Hjelpeaktion.

Uden paa nogen Maade at være særlig fordelagtigt stillet, vil

jeg tro, at et enigt og velrustet Norden har Mulighed for at holde sig uden for et Opgør mellem Stormagterne - og hvis dette glipper - for selv at vælge den Side, man vil gaa med paa.

Dog vil det næppe være klogt at vente for længe med at tage Parti.

Som det fremgaar af den Fremstilling, jeg her i Aften har givet, er jeg ikke synderlig optimistisk med Hensyn til Søværnets Stilling og Forholdene i det hele taget. Jeg vil derfor gerne til allersidst henlede Opmærksomheden paa en Omstændighed, der kan have en meget gunstig Indvirkning.

Den Regering, vi har i øjeblikket, ser sandsynligvis meget gerne, at Landet bevarer sin Neutralitet og holdes uden for fremtidige Krige, men jeg tror, at den mere end noget andet er interesseret i, at det ikke bliver den forkerte som besætter os. Den vil derfor sikkert være villig til at bringe store Ofre for at undgaa dette, og ønsker uden Tvivl baade et stærkt Forsvar og nær Tilknytning til Norge og Sverrig.

Naar Regeringen intet har gjort for at sikre sig disse Fordele, kan det kun skyldes, at den viger tilbage for at gøre noget, der i Udlandet vil blive mødt med Mistro og Uvilje. Dertil kommer, at den maaske selv ingen Tiltro har til Befolkningens Vilje og Landets Evne til at skabe et effektivt Forsvar.

Derfor maa enhver dansk Mand - civil som militar - gøre sit yderste for at holde Forsvarsviljen levende i Folket og formaa det til at indse, hvor dets sande Interesser ligger.

Hverken Forsvar eller Samarbejde kan improviseres i sidste øjeblik. Der er ingen Tid at spille, hvis det ikke skal blive for sent.

Som jeg sagde til at begynde med, haaber jeg, at mit Indlæg her vil give Anledning til en Diskussion. Jeg har bestræbt mig for at fremdrage flest mulig af de Forhold, som har Betydning for os i Dag. Hvorvidt de Paastande og Anvisninger, jeg er kommet med, er rigtige eller forkerte, er forsaavidt ligegyldigt, naar Spørgsmaalene blot bliver løst paa den rigtige Maade.